

रुन्धे” इति । भक्षिताप्यायितश्चमसा ‘नराशंसाः’, तेषु दक्षिणस्य हविर्द्वानस्य अधस्तात् सन्नेषु सत्सु ‘एकादश’, गावो ‘दक्षिणात्वेन ‘नीयन्ते’ दातव्याः । एवमुत्तरयोरपि सवनयोस्ताः मिलित्वा त्रयस्त्रिंशत्सङ्ख्या या देवता-साम्यात् तत्प्रोतिहेतवो भवन्ति, ये देवा दिव्येकादशस्येतिमन्त्रे त्रयस्त्रिंशद्देवा आम्नाताः ॥

दक्षिणायामपरं विशेषमाह । “अश्वश्चतुस्त्रिंशः । प्राजापत्यो वा अश्वः [३] । प्रजापतिश्चतुस्त्रिंशो देवतानाम् । यावतीरेव देवताः । ता एवावरुन्धे” इति । पूर्वोक्तगवापेक्षया चतुस्त्रिंशत्सङ्ख्यापूरकः ‘अश्वः’, दातव्यः । प्रजापतिजन्यत्वात् ‘प्राजापत्यत्वम्’, ‘प्रजापतिश्च’, पूर्वोक्तदेवतापेक्षया ‘चतुस्त्रिंशः’, अतोऽश्वदानेन सर्वदेवताप्राप्तिर्भवति ॥

एतस्य कर्मणः सवत्वात् अभिषेकं विधत्ते । “कृष्णाजिने-ऽभिषिञ्चति । ब्रह्मणो वा एतद्रूपम् । यत् कृष्णाजिनम् । ब्रह्मवर्चमेवैनं समर्द्धयति” इति । कृष्णाजिनमास्तीर्य तत्रोपविष्टं यजमाममभिषिञ्चेत् । ऋक्सामयोः ‘कृष्णमृगरूपत्वसाधारणत्वात् ब्रह्मरूपत्वं, तेन ‘ब्रह्मवर्चससमृद्धिः ॥

अभिषेकद्रव्यं विधत्ते । “आज्येनाभिषिञ्चति । तेजो वा आज्यम् । तेज एवास्मिन् दधाति” इति । आज्यस्य स्निग्धत्वात्तेजस्त्वम् ॥

अत्र मीमांसा-चतुर्थाध्यायस्य तृतीयपादे चिन्तितम् ॥

इष्ट्या तु वाजपेयेन बृहस्पतिसवं यजेत् ।

कालं प्रबोध्यते वाक्यमुताङ्गत्वस्य बोधकम् ॥